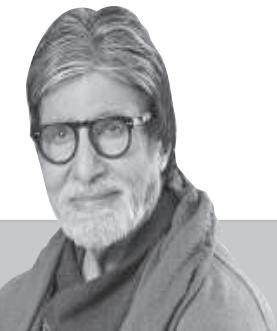

नव

नवा जनाचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

कारिब ५ वर्षपछि नेपाली फिल्मले प्रदर्शनको सय दिने दुर्लभ यात्रा तय गर कोछ। गत बैशाख १ गतेबाट प्रदर्शनमा आएको फिल्म 'जारी'ले ब्लकबस्टर व्यापार गर्दै उपत्यकागित्रका तीनवटा हलमा सय दिन मनाएको हो।

क्युणफैक्स चेनको सिमिल मल, बिंग गुमिज र एफक्यूब हलमा फिल्म सय दिनसम्म ठिकेको छ। प्रदर्शनको दुई हप्ता बाबस अफिसमा आक्रामक कमाई गरेको 'जारी'ले सय दिनसम्म ७० करोड ७० लाख ज्ञास कलेक्शन गरेको चलचित्र विकास बोर्डको तथ्यांकनमा देखिन्छ।

आजको विचार...

पुष्पलाल...
(दुई वेजमा)

कथा लेखनदेखि स्टारकास्ट-सरगले फिल्मलाई हिट र फलप बनाउन ठूलो भूमिका खेल्छ। कुनै समय बलिउडमा स्टारलाई द्यानमा राखेर कथा लेखिन्थ्यो। तर, ती स्टारले काम गर्न अस्वीकार गरेपछि निर्देशक/निर्माता अरु कलाकारलाई लिएर फिल्म बनाउन बाध्य हुन्थे। त्यस्ता धेरै फिल्म छन्, जुन पछि सुपरहिट भए। यसको उठाउ उदाहरण अमिताभ बच्चन स्टारर फिल्म 'जंजीर' हो। यो फिल्मले अमिताभलाई उंगी योङ र च्यानको रुपमा पहिचान दियो भने स्टारडमको नयाँ उचाइमा पुऱ्याचो। यही फिल्मले उंगलाई सुपरस्टार बनाएको हो।

० वर्ष २८ □ अंक ७ □ २०८० सातन ७ गते आइतबार

23 July 2023, Sunday

□ पृष्ठ संख्या ८

मूल्य रु ५/-

सक्षिप्त समाचार

लम्पी स्किन बिरुद्ध खोप
अभियान

गुल्मी, साउन ६/जिल्लामा लम्पी स्किन भाईरस बिरुद्धको खोप अभियान सुरु गरिएको छ। पछिलो समयमा पशु चौपायमा संकमण बढौदै जान थालेपछि खोप अभियान सञ्चालन गरिएको हो। खोप अभियानको एक औपचारिक कार्यक्रम गरी शुभारम्भ गरिएको छ। जिल्ला समन्वय समिति प्रमुख दोर्घबाहुदर खत्रीले अभियानको शुभारम्भ गरेका हुन्। अभियानको शुभारम्भ गर्दै उनले सबै किसानको गोठामा पुगेर खोप अभियानलाई प्रभावकारी बनाउन र पशु प्राविधिकहरूलाई उच्च मनोवलका साथ काम गर्न आग्रह गरे। लुम्बिनी प्रदेश सरकारले भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र मार्फत प्रत्येक स्थानीय तहमा अभियान सञ्चालन गरेको लुम्बिनी प्रदेश कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयका पशु विकास अधिकृत हमकान्त पाण्डेयले बताए। संकमण नियन्त्रण गर्न १५ हजार खोप गुल्मी आएको छ। पालिका स्तरमा सात हजार पाँच सय ३४ पशुसेवा विज्ञ केन्द्रका प्रमुख डाक्टर भण्डारीले जानकारी दिए।

पहिलो चरणमा सबै पालिकामा स्थानीय तहका पशु प्राविधिकहरूलाई प्रशिक्षणसहित खोप उपलब्ध गराइएको छ। संकमणको आधारमा दुई हजार पाँच सय खोप वितरण गरिएको भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्रका प्रमुख डाक्टर भरत काफ्लेले बताए। हालसम्म तीन सय २७ वटा गाईगोहर र पाँच भैसीराँगा मरेका छन् भने आठ हजार छ सय चार पशु संक्रमित छन्। धेरैजसो गाईगोहरमा संकमण देखिएको छ। मृत्यु हुनेमा सबैभन्दा बढी गाई गोहर नै रहको भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्रका सूचना अधिकारी डाक्टर मदन भण्डारीले जानकारी दिए।

माछा मार्ने जालमा परी ढुब्दा एकको मृत्यु

पाल्पा, साउन ६/माछा मार्ने जालमा परी कलिगण्डकी नदीमा ढुब्दा पाल्पामा एक युवकको ज्यान गएको छ। जिल्लाको रम्भा गाउँपालिका -२, रानीवासका २६ वर्षीय कोपिल पाँडे मगरको माछा मार्न प्रयोग गर्ने जालमा परेर ज्यान गएको हो।

रानीवास घर भए पनि उनी रम्भा-१ छापस्थित दलबहादुर पाण्डेको घरमा आफ्नै आमार्ताँग बस्तै आएका थिए। पाँडे घर नजिकैको कलिगण्डकी

तानसेनमा मूल्य भन्दा बढी रकम लिएर उपभोक्ता ठगी

ग्यास, चुलोका उपकरण विशेषका छन् भन्दै किन बाध्य पाँदै विक्रेता

रामचन्द्र रायमाझी
पाल्पा, साउन ६/पाल्पाको तानसेनमा सामानको मूल्य भन्दा बढी रकम लिएर उपभोक्तालाई ठगी गर्ने गरेको पाइएको छ। पोखरा, बुटवलबाट आएका विक्रेताले बजार मूल्य भन्दा बढी नै रकम लिएर उपभोक्ता ठग्ने गरेको पाइएको हो।

विलमा 'सम्पूर्ण र्यास रिसर्च प्रालिं' पोखरा-१७ विरौटा, शाखा कार्यालय बुटवल, धनगढी नाम/ठेगाना उल्लेख गरेको कम्पनीले तानसेनमा आइ खाना पकाउने र्यास, चुलो सम्बन्धी आवश्यक उपकरणहरू विक्री गर्दा बजार मूल्य भन्दा बढी रकम लिएको भेटिएको छ।

विलमा 'सम्पूर्ण र्यास रिसर्च प्रालिं' पोखरा-१७ विरौटा, शाखा कार्यालय बुटवल, धनगढी नाम/ठेगाना उल्लेख गरेको कम्पनीले तानसेनमा आइ खाना पकाउने र्यास, चुलो सम्बन्धी आवश्यक उपकरणहरू विक्री गर्दा बजार मूल्य भन्दा बढी रकम लिएको भेटिएको छ। उनीहरूले र्यास, चुलो सफा प्रयोग हुने सेफ्टी गार्ड, रबर पाईप, सेफ्टी विलक, चुलो सफा गर्ने ब्रस, आइजीटि टिरेगुलेटर लगायतका सामानमा ४ हजारदेखि १० हजारसम्म लिने गरेको पाइन्छ। उनीहरूले र्यास, चुलो सफा फ्रिज, रबर पाईप, दुई/दुई पिस, सेफ्टी विलक ६ पिस र चुलो सफा सेफ्टी विलक ६ पिस र चुलो सफा गर्ने ब्रस एक पिसको १० हजार २ सय ५० लिएका छन्। विशेष गरी उनीहरूले बुढाबूढी, केटाकेही र महिला भएका धरहरमा पुगी र्यास र चुलोका समान विशेषको र टुफ्टुफ्ट भएकाले खतरा रहेको भन्दै आफुहरूले ल्याएका समान किन्न बाध्य पार्ने गरेको उपभोक्ताहरूको गुनासो छ। तानसेन २ मेहलाहारकी ८१ वर्षीय श्री लक्ष्मी भट्टराईले धर आई रेगुलेटर र पाईप हेरी फुटेको छ प्रयोग गर्न हुन्न यो फङ्किने खतरा हुन्छ भन्दै सामान किन्न बाध्य बनाएको बताइन्। उनले भनिन् म घरमै थिए, उनीहरू आएका चुलो र र्यास हेरे र भने आमा पाईप र रेगुलेटर फुटेका छन्, अर्को फर्नु पर्छ, यसले जित बेला पनि खतरा हुनसक्छ, त्यसो भने पछि अल्तिर, पल्तिरका बुढिजीवीहरूले पनि ति सामान राखेकाले

विक्रेताहरूले तानसेन २ की कल्पना

पोखरेल खनालसँग सेफ्टी गार्ड, रबर

पाईप, आइजीटि टिरेगुलेटर एक/एक

पिस र सेफ्टी विलक दुई पिसको चार

हाजार लिएका छन्। तानसेन २ कै

जयती थापासँग सेफ्टी गार्ड, आइजी

टिरेगुलेटर लिएका छन्। तानसेन २ कै

७२ वर्षीय सकुर मियाँले चार हजारमा उक्त

एक सेट सामान किनेको बताए। उनले

तीन दिन अधि घरमै आएका व्यक्तिले

र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले

ल्याएका सामान किन्न बाध्य बनाएको बताए।

उनले तानसेनमा दुई हजारसम्म पाइन्ने सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनले भने 'उपभोक्ताहरूलाई डर देखाउदै आफुहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामान किन्न बाध्य बनाएको बताए।

उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनले भने 'उपभोक्ताहरूलाई डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्यास फङ्किने डर देखाउदै आफुहरूले ल्याएका सामानहरूलाई चार

हजार लिएका बताए। उनीहरूले र्य

बीपी र पृष्ठलालको विचार अनुसरण गरौं

बीपी कोइराला र पुष्पलाल श्रेष्ठ नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलनका दुई मुख्य हस्ती हुन् । हरेक वर्ष साउन ६ गते बीपी कोइरालालाई र साउन ७ गते पुष्पलाल श्रेष्ठलाई सम्मने गरिन्छ । यी दुई यस्ता व्यक्तित्व हुन्, जसले आफ्नो जीवनकालमा नेपालका दुई फरक राजनीतिक धारलाई नेतृत्व दिए । उनीहरूको निधनको लामो समयपछि पनि दुवै व्यक्तित्व नेपालको राजनीतिमा अत्यधिक चर्चामा छन् । उनीहरूका कृति पनि मान्येले खोजीखोजी पढ्दछन् । उनीहरूको मृत्युपछि पनि नेपाली राजनीति उनीहरूकै विचारबाट आजपर्यन्त अनुप्राणित एवम् धूकीकृत छ । नेपाली काग्रेसका संस्थापक बीपीलाई उनको पार्टीसहित प्रजातन्त्रप्रति आस्था राख्ने दल, समूह र व्यक्तिले आदर्श मान्दछन् । अर्कोतर्फ नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका संस्थापक पुष्पलाल नेपालको समग्र वाम आन्दोलनको आदर्श बनेका छन् ।

बीपीको ४१ औं र पुष्पलालको ४५ औं स्मृति दिवस मनाइँदै गरिएको यस घडीमा उनीहरूको देशप्रतिको योगदानलाई हेर्ने हो भने निकै उच्चरूपमा विद्यमान रहेको पाइन्छ, जुन धेरैका लागि प्रेरणाको विषयसमेत रहेंदै आएको छ । देशमा राजनीतिक परिवर्तनका निम्नि जीवनको अन्तिम घडीसम्म नै लडिरहेका बीपी कोइरालालाई प्रजातन्त्र र समाजवादका प्रणेताका रूपमा लिइन्छ । देशमा प्रजातन्त्र स्थापनाका लागि जीवनपर्यन्त लागिरहने बीपीले राजनीतिमा गरेको समर्पण र त्याग आज पनि धेरैका लागि प्रेरणाको रूपमा रहिरहेको छ । बीपी विचारको अन्तिम निष्कर्ष हो- मानिस ठूलो बन्न नखोज, असल बन । ठूलो बन्ने चाहनाले हिंसा, परपीडन, युद्ध, संघर्ष, विभेद, विभाजन आदिलाई मलजल गर्दै । यो उनको विचार अहिले पनि उत्तिकै सान्दर्भिक छ । उनको मेलमिलापको नीतिलाई नेपाली राजनीतिमा एउटा कोशेदुङ्गाको रूपमा समेत लिने गरिएको छ । बीपीजस्तो राजनेता नेपाली काशेसले अर्को प्राप्त गर्न नसक्नुलाई निकै विडम्बनाको रूपमा लिन सकिन्छ । यस्तै नै नेपाली राजनीतिका अर्का महारथि पुष्पलाल हुन् । कम्युनिष्ट आन्दोलन अहिले दिशाहीनरूपमा पुगेको छ । जुन सोच र परिकल्पनाबाट प्रेरित रहेंदै कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई नयाँ दिशा र परिभाषा पुष्पलालले दिएका थिए त्यसको साकार रूप अहिले नपाइनु दुर्भाग्य हो । कम्युनिष्टहरूले पुष्पलालको सोच, विचार र सिद्धान्तलाई अनुसरण नगर्दा पार्टी र देश बन्न नसकेको हो । अहिले बीपीको परिकल्पनाअनुसार नै नेपाली काशेस अधि बद्न सकेको छ न पुष्पलालको सोचलाई नै मूर्तरूप दिन कम्युनिष्टहरू । यसर्थ बीपी र पुष्पलालले नेपाली राजनीतिकमा पुऱ्याएको योगदानको कदर, सम्मान गर्दै अनुशशरण गर्न सके मात्र उनीहरूको सम्मर्कना गरेको ठहर छ । अन्यता स्मृति औपचारिकतामै सिमित बन्न पँग्छ ।

f Opinion @ Social Network **f**

सबैभन्दा समझदार मान्छे त्यहि हुन्छ, जसले सफलता प्राप्त गर्दा अहंकारप्रदर्शन गर्दैन अनि विफलतामा पनि सोकमा ढुबेर समय बिताउँदैन् ।

(विजय भूसालको फेसबुक स्टाटस <https://www.facebook.com/vijay.bhusal.1447>)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरु राखेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shittalpati मा लगअन गर्न सक्नुहोस्त ।

नवजनघेतना दैविकको रूपमा तपाईंसारु आईरहेको छ । यो पत्रिका अंक स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लाभि तपाईंहरुको अमूल्य सुभावहरुको हातीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवन्द तपाईंका सुभावहरु दिई हातीलाई

नवजनघेतना दैनिक

भगवताटाल तानसन, पाल्पा	प्रहरी कार्यालय
५४०२०१	भिसअस्पताल भेरहवा ०७१-५२०१९३
भिसअस्पताल पाल्पा ०७५-५२०१११, ५२०४८९	बुटवल ०७१-५४०२२२
परिवार नियोजन संघ पाल्पा ०७१-५२०७२३	स.प्र.क्याम्य बुटवल १७४७०४३४८९
पाल्पा जिल्ला अस्पताल ०७५-५२०७५४	बुटवल रामनगर ०७१-५४१२३३
लुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०७५-४११२०१	भेरहवा ०७१-२०१९९
पिच्छद परासी ०७८-५२०९८८	अधिकारी ०७७-५२११९९
भेरहवा आँखा अस्पताल ०७१-५२०८६४	गुम्मी ०७१-५२०१९९
अधिकारी जिल्ला अस्पताल ०७१-५२०२७७	परासी ०७८-५२०१९९
तम्हास जिल्ला अस्पताल ०७१-५२०९८८	तौलिहा ०७८-५६००९९
तौलिहा जिल्ला अस्पताल ०७१-५२०९८८	पाल्पा ०७५-५२०५३६, ५२०१९९
सिद्धांग्खाल मध्याल अस्पताल ०७१-५४४४५०	झ्रका रामपुर ०७५-६११७१५
बुटवल हस्पितल ०७१-५४६४३२	अस्पताल कार्यालय
लुम्बिनी नर्सिंग टेलो ०७५-५२५५७५०, ५२५५७५०	लुम्बिनीस्पेशिटी अस्पताल ०७१-५४५५४७, ५४५५४८
लुम्बिनी नर्सिंग टेलो ०७५-५२५५७५०, ५२५५७५०	उचिती अस्पताल अस्पताल ०७१-५२०१२८

पुष्पलाल र बीपी: समझने मात्र कि उहाँहरुबाट सिक्ने पनि ?

गोविन्द भट्टराई

दुवैले रास्त तथा पाटी हितका लागि त्याग गरेका छन् । दुवै नेताले अन्ततः कम्प्युनिष्ट र कॅप्रेस मिलेर मात्र निरडकुश पञ्चायती व्यवस्थाको अन्त्य गर्न सकिने तथ्य मनन गर्न पुगेका थिए । बि.सं. २०४६ को संयुक्त जनआन्दोलन त्यही आधारमा अगाडि बढेको इतिहास साक्षी छ । नेपालको सम्प्रविकासका लागि कांग्रेस र कम्प्युनिष्टले सहयात्रा गर्न सक्नुपर्दछ भन्ने तथ्य बीपीका कान्ढा भाइ पूर्व प्रधानमन्त्री स्व. गिरिजाप्रसाद कोइरालाले समेत प्रौढव्यवस्थामा मनन गर्न भएको थियो । मनमोहन अधिकारी, साहनप्रधान, गणेशमान, कृष्णप्रसाद भट्टराई २०४६ को जनआन्दोलन ताका नै संयुक्त जनआन्दोलनको मर्म बुझिसक्नु भएको थियो । दुखको कुरा आसेपासेहरुको कुरा परिवार र पाटीभित्रको खिंचलोले कॅप्रेस कम्प्युनिष्ट पाटीका शिखर व्यक्तित्वहरु नै ऐन मौकामा चुकेको घटनाहरु नजरअन्दाज गर्न हुँदैन । २०५२ बाट आरम्भ नेकपा माओवादीको सशस्त्र आन्दोलनलाई सुरक्षित

अवतरणका लागि २०६२/६३ को आन्दोलनमा तत्कालीन कम्युनिष्ट-कांग्रेस पार्टीका शिर्ष नेताहरूको समेत यथोचित भूमिका रहेको सन्दर्भ समेत स्मरण गर्न जरुरी छ । यी कुरा थाती राख्यौं, पुष्पलाल र बीपीबाट वर्तमानमा हाम्रा नेताले के सिके ? आम नेपालीका सपना पूरा गर्न वा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संस्थागतका लागि उनीहरूले पुष्पलाल र बीपीबाट के प्रेरणा लिए ? पार्टी जीवन वा आनृतै जीवन-व्यवहारमा के लागू गरे ? चुरो कुरोमा छलफल गर गरौ भन्ने पत्तिकारको आग्रह हो । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल घोषणा भएको डेढदशक अवधि नाधिसकेको छ । देशमा तीन तहका सरकार रहेका छन् । सिंहदरवारको अधिकार गाउँ-गाउँमा विकेन्द्रित गरिएको भनिन्छ तर व्यवहार गाउँ विकास समितिबाट भन्दा पालिकाहरूबाट प्रवाह गरिने सेवा आम नागरिकका लागि असहज बनेको गुनासो छ । भूगोल नमिलेका व्यथा, सेवा प्रवाहका जटिल प्रक्रिया, राम्रा भन्दा हाम्रालाई बताउन रुचाउँदून तर व्यबहारमा सामन्त प्रवृत्ति हटेको छैन् । जीवन शैली फेरियो तर आम सर्वसाधारण नेपालीको हालत उस्तै छ । संविधानले व्यवस्था गरेको मौलिक हक उपभोग गर्न नपाएको गुनासो प्रति नेता, जनप्रितिनिधि बेखबर छन् ? वा सम्बोधन गर्न आवश्यक ठानेका छैनन् ? नागरिकले हेरेका छन् । भाषण, भत्ता र सत्ताको सेरोफेरोमा पुष्पलाल र बीपीलाई आफ्नो आदर्श ठान्नेहरु केन्द्रित हुनु दुखद कुरा हो । निजी सम्पत्तिलाई महत्व दिने स्वार्थी प्रवृत्तिका हाम्रा नेता कार्यकर्ताकै कारण निष्ठाको राजनीति ओझेलमा परेको छ । हिजो बीपीलाई आज पुष्पलाललाई स्मरण गरेर मात्र कतब्य पुरा हूँदैन बरु उहाँहरुको असल कर्म, योगदानबाट शिक्षा लिन जरुरी छ । त्यसो गर्न सके मात्र उहाँहरूलाई सच्चा श्रद्धाङ्गली दिएको ठहर्ने छ । (लेखक स्वतन्त्र पत्रकार तथा नेतृत्व त्रैमासिक पत्रिकाका सम्पादक/प्रकाशक समेत हन् ।)

नेपालको शक्ति र बदल्ने जुत्ति

खगेन्द्रराज सिटौला

जानमा नपाल साजलसग क्रमश बदलदार
जान्छ। तर नेपालको शक्ति पनि चिनेनन्
र जुक्ति पनि जानेनन् भने चाहिँ नेपाल
बदल्न कठिन छ ।

त्यसैले नेपाल बदल्ने शक्ति र जुर्ति
पहिल्याउनु चाहिँ महत्वपूर्ण मात्र होइन
प्रमुख कडी नै हो । पहिला हामी
नेपालको शक्ति चिन्न पट्टी लागौं ।
नेपालको भूगोल, इतिहास र वर्तमान
आफैमा नेपालको शक्ति हो । नेपालको
भूगोल भनेको वर्तमान नेपालको राजनीति
सिमाना भित्रका सबै प्राकृतिक सम्पदालाई
बुझाउँछ । अर्थात् समग्र नेपालको
प्राकृतिक सम्पद नेपालको शक्ति हो ।
संसारको सबभन्दा अगलो हिम शिखर
सगरमाथालगायत सबै हिम श्रृङ्खलाहरू,
हिमनदीहरू, हरिया पहाड वन जंगलहरू,
बेसी, उपत्यका र उब्जाउ मैदानी फाँट
सबै नेपालका शक्तिहरू हुन् ।

वाट्य देखिएका वा देखिने सबै प्राकृतिक सुन्दरता र जमिन मुनी देखिने, भेटिने सबै अनेक बहुमूल्य खानीहर पनि नेपालको शक्ति हो। सतह बाहिरका हिमाल, जल, जमिन, जंगल, जडीबुटी, दुंगा, माटो आदि इत्यादि सबै नेपालका शक्ति हुन् । हामीले ने पालको इतिहासलाई पनि नेपालको शक्ति मान्यो । नेपालको भूगोलसँग पाँचहजार भन्दा लामो इतिहासको संजिव शाश्वत सम्बन्ध छ। अन्त विश्वमा विरलै पाइने यस्तो निरन्तर संजिव सम्बन्ध बोकेको इतिहास आफैमा नेपालको शक्ति हो। विश्वको नै मानव शृंजित र प्रमाणित आदि वौद्धिक ग्रन्थ वेदहरू, मुन्द्युम जस्ता नेपाली माटोमा नै रचित तथा शृंजित हुनु आफैमा नेपाली इतिहासको वौद्धिक शक्ति हो। वौद्धिक सभ्यताको वौद्धिक तथा आध्यात्मिक धारको निरन्तर प्रवाह आफैमा नेपाल शक्ति हो। यो धारसँग जोडिडै कम्भंग नभएका इतिहासले अंकित गरेर का अने कालखण्डका अनेक सभ्यताहरूका सार र

विश्वसामु । नेपालको विचारको र समृद्धिको माउशक्ति पृथ्वीविचार हो । त्यसले पृथ्वीविचार नेपाल शक्तिको अभिन्न अंग हो । पहिला विश्वास जित । विश्वास आफैमा शक्ति हो । राजा पृथ्वीनारायणले विश्वास जिते । राजाले पैसा खदैनन् जे भनेका छन् त्यही गङ्गान् भन्ने विश्वासमा गोर्खाका हरेक घर ध्रुरीले उत्तराई त्यो बेलाको सारै ठूलो रकम रु एक दिए । यो हरेकको रु एकले पृथ्वीनारायणलाई शक्ति दियो । यस्तो जुक्ति उनले विषे नगर्चीबाट पाएका थिए । विश्वास जितेका पृथ्वीनारायणलाई गोर्खालीले धन पति दिए, मन पति दए, जन पति दिए र ज्यान पति दिए । यसरी दिने गोरखालीहरु शक्ति भएर फैलाई गए र उनीहरुले शक्तिको साथ हामीलाई शक्तिशाली नेपाल दिए । विश्वासले समर्थन दिन्छ, समर्थनले शक्ति दिन्छ । दोस्रो जुक्ति पति पृथ्वीविचारमा नै छ । पृथ्वीनारायणले भने जस्तै भ्रष्टचारीलाई राज्य र नेतृत्वले शत्रु घोषणा गर र शत्रुमाथि निर्भम किसिमले जाइलाग । यसो भएपछि तिमिले विश्वास जित्दै । विश्वासको जगमा उभएर गोरखाबाट सिकेर जनताबाट अबौ संकलन गर्न सक्छौ । पृथ्वीविचारको स्वदेशवादी धार पक्कै स्वदेशी पूँजीबाट धमाधम विद्युत उत्पादन गर्न थाल । क्रमश चुलो र चक्काबाट र्यास पेट्रोल विस्थापित गर्दै जाउ । यसले नसोचेको आर्थिक शक्तिको नेपाल दिनेछ । आत्मनिर्भर कृषि अभियान नगद फैचने अरु समेत मूल पर्यटन । जतातै सीपको आवश्यकता जगैदेखि सीप शिक्षा सीपको महत्व बुझ्ने पृथ्वीनारायणबाट सीपशक्ति राष्ट्रको शक्ति बुझ । सीप आफैमा जुक्ति पति हो शक्ति पति हो । एकज्ञा चिनियाँको भनाइले नेपालको शक्ति केहो र नेपाली के गर्दै छ्यो भन्ने चेत आउन सकोस् । उनले भनेका छन् नेपाल सुनको कचौरो बोकेर भीख मारग हिडिँरहेको छ ।

वको	तुला : आज साथीभाइको सहयोगले हिम्मत दिलाउनेछ ।
माथे	दृश्यक : आज रोकिएका अधुरा कामहरू पुरा हुनेछन् ।
को	घनु : आज विहानै कैन कुराले मन प्रसन्न रहनेछ ।
।	मकर : गोपनीय ढंगले गरिएको
।	क्रियाकलापमा सफलता पाउनुहोस्त ।
ने	कर्मचा : आज विशिष्ट व्यक्तिको साथ पाइनेछ । आँटीको कार्य पुरा होला ।
छ	
पर्ने	मीन : सहयोगी र मित्रबंधको सहयोगले महत्वपूर्ण कार्य सम्पन्न हुनसक्छ ।
ब	

દ્વારા

युवाको व्यावसायिक पशुपालनमा आकर्षण

बाँकेका शशीराम डाँगी बिहानै ६ बजे
दूध लिन आउने गाडीको प्रतिक्षामा
बस्थून् । उनले तयार पारेको ३५
लिटर दूधको भाँडो उठाएर गाडीले
लैजान्छ । बिहान दूध लैजान आउने
गाडीले बेलुका पनि उनको घर छेउमा
आएर हर्न बजाउँछ । अनि
शशीरामले तयार पारी राखेको २५
लिटर जति दूधको भाँडो बिहान जसरी
नै उठाएर लैजान्छ । यो कम विगत
पाँच वर्षदेखि उनको घरमा चल्दै
आएको छ ।

बाँके को कोहलपुर
नगरपालिका-१३ खड़कवारका
शशीराम १० वर्ष साउदीमा बसेर
फर्किएपछि व्यावसायिक रूपमा पशु
व्यवसायी बनेका छन् । गुराकोटी
पशुपालन फार्म र अमृत पशुपालन
फार्म गरी दुई फार्म दर्ता गराएर पशु
व्यवसायी बनेका उनलाई हिजोआज
भ्याइनभ्याइ छ । बाउबाजेले गर्दै
आएको कामलाई व्यावसायिक रूपमा
नै गर्न सुरु गरेका शशीरामको फार्ममा
अहिले 'होलस्टेनकस' प्रजातिका सात
गाई छन् । सुरुमा दुई गाईबाट
व्यवसाय गरेका शशीरामले दूधबाट
फाइदा हुन थालेपछि गाईको सङ्ख्या
बढाएको बताए । 'व्यवसाय सानैबाट
गर्नुपर्छ भन्ने जानेर सुरुमा दुई गाई
पालै । त्यसबाट चित बुझ्दो भएपछि
पाँच बटा गाई थपेको हुँ' उनले भने ।
अह व्यवसाय गर्नलाई पढाइलेखाइ कम
भएकै कारण पशु पालन सानैबाट गर्दै
आएकाले यही पेशालाई अंगालेको उनले
बताए । गाईलाई दानापानीमै मासिक
५० हजारको हाराहारीमा खर्च लाग्ने
भएकाले आम्दानी ९० हजार भए पनि
नापा भन्ने जम्मा ३० हेत्रि १०

A black and white photograph showing several cows in a stall. In the foreground, a cow with dark spots and a white blaze on its forehead is looking directly at the camera. Behind it, other cows are visible, some standing and some lying down. The stall has a metal railing and a wooden floor.

बाउबाजेले गर्दै आएको कामलाई व्यवसायिक
रूपमा नै गर्न सुरु गरेका शशीरामको फार्ममा
अहिले 'होलस्टेनक्रस' प्रजातिका सात गाई
छन् । सुरुमा दुई गाईबाट व्यवसाय गरेका
शशीरामले दूधबाट फाइदा हुन थालेपछि गाईको
सङ्ख्या बढाएको बताए । 'व्यवसाय सानैबाट
गर्नुपर्छ भन्ने जानेर सुरुमा दुई गाई पाल्स ।
त्यसबाट चित बुझ्दो भएपछि पाँच वटा गाई
थपेको हुँ,' उनले भने । अरु व्यवसाय गर्नलाई
पढाइलेखाइ कम भएकै कारण पशु पालन
सानैबाट गर्दै आएकाले यही पेशालाई अंगालेको
उनले बताए । गाईलाई दानापानीमै मासिक ५०
हजारको हाराहारीमा खर्च लाग्ने भएकाले आम्दानी
५० हजार भए पनि नाफा भने जस्ता ३० देखि
४० हजारसम्म हुने उनको भनाइ छ । साँचेजस्तो
मनग्य फाइदा नहुँदा पनि यही पेसा नै गर्न मन
लाग्ने उनले बताए ।

रकमको लागि दिनैभरि अफिसमा बस्ने
कहाँ पुर्सद ? हामीले त गत वर्षदेखि नै
बीमा गराउन छाडेका छौं । 'शशीराम
र राम सुहवनजस्तै व्यावसायिक
पशुपालन गरेर विगत सात वर्षदेखि
दूध बेच्दै आउनुभएको छ बर्दियाका
गोविन्द उपाध्ययले पनि । पन्धवटा
गाईबाट व्यवसाय गर्न सुरु गरेका उनले
अहिले ४४ गाईको रेखदेख गर्दै आई
रहेका छन् ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-२२
को पूरैनीमा रहेको उक्त दूध डेरीमा
बाँके र बर्दियाका गरी पाँच हजार
किसानले दूध सङ्कलन गर्ने गर्दछन् ।

प्रालिका प्रोडक्शन इन्व्हर्ज
सन्तोष पौडेलका अनुसार विसं २०७६
देखि उक्त उद्योगले किसानका दूधलाई
सङ्कलन गर्दै आएको छ । सो प्रालिका
३२ जना कर्मचारी कार्यरत छन् ।
उनका अनुसार किसानबाट सङ्कलित

विसं २०७३ मा एकता पशुपालन फार्म दर्ता गराएर उनले व्यावसायिक रूपमा नै पशुपालन गर्दै आएका हुन् । निर्जीवन बीमा कम्पनीमा कार्यरत ४४ वर्षीय उनले कृषिमा पनि केही गर्न सकिन्छ र युवाले नै कृषि पेसालाई अङ्गालेर अगाडि बढानुपर्छ भन्ने उद्देश्यले आफूले गाईपालन गर्न सुरु गरेको बताए । जसरी र होलस्ट्रेनक्स प्रजातिका गाईबाट उनले प्रत्येक दिन २३० देखि २३५ लिटरसम्मको दूध उत्पादन गर्छन् । किसानबाट उपभोक्तासम्म रु ३० देखि ४० को फरक पर्दा पनि भोलिका दिनमा दररेट बढाने आशामा आफूले फार्म सञ्चालन गरेको उनको भनाइ छ । आनै जग्गामा फार्म सञ्चालन गर्दै दूधलाई चिसो बनाएर प्रयोगशालामा परीक्षण गर्दै परामिटरले परीक्षण गरेर दूधको 'फ्याट' निकाल्ने गरिन्छ । फ्याटबाट निकालिएको दूधलाई ४५ डिग्रीमा राखिएपछि उत्त दूधबाट आइसक्रिम, केक, पनिरलगायत अन्य दूधबाट बनिने सबै परिकार बनाएर बजारमा पठाइने उनले बताए । 'हामीले किसानबाट सङ्कलन गरेका दूधलाई ४५ डिग्रीको चिसो तापक्रममा राखेर दूधका विभिन्न परिकार बनाएर बजारमा पठाउँछौं', उनले भने, 'हामीकहाँ राम्रो भोल्टेजका कारण प्याकिड गरेर राखिएका सामान बिग्नेने सम्भावना हुँदैन । हामीले गुणस्तरलाई बढाइ ध्यान दिएका छौं ।' प्रालिक उत्पादन प्रमख पौडेलका

त्यसरी दूध सङ्कलन गर्ने दूध डेरीअन्तर्गत साइबाबा दूध डेरी, एस के दूध डेरी र डिडिसी दूध डेरी छन् । खर्च र आमदानी ल्याकै भन्न नसकेका राम सुहवनले मासिक नाफा भने रु ५० देखि ६० हजारसम्म हुने गरेको बताए । सरकारले ल्याएको पशु बीमा अन्तर्गत उनले पनि बीमा गराएको बताए तर पशु मृत्युपछि भने बीमाको रकम पाउने प्रक्रिया नै निकै भन्नफटिलो भएको हुनाले गत वर्षदेखि बीमा गर्न छाडेको उनले बताए । ‘बीमा गराउनुभन्दा बीमा रकम पाउने प्रक्रिया नै निकै भन्नफटिलो रहेछ,’ उनले भने, ‘हामी किसानलाई दिनभरि बीमा आउनुभएका गोविन्दको मासिक खर्च रु तीन लाखको हाराहारीमा हुन्छ भने आमदानी रु तीन लाख ७० हजार हुने गर्दछ । दूधबाट उहालाई पनि सरदरमा मासिक रु ४०/४५ हजारको नाफा हुने गर्दछ । पाँच कामदार राखेर फार्म सञ्चालन गर्दै आएका गोविन्दले पशुपालन किसानको मर्कालाई बुझेर उत्पादनमा अनुदानको व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याई दिन सरकारलाई आग्रह गरे । किसानद्वारा उत्पादित दूधलाई सङ्कलन गरेर आत्मनिर्भर बनाउनमा निकै ठूलो सहयोग गरेको छ ‘एस के डेरी इन्डस्ट्रिज प्राइभेट लिमिटेड’ बाँकेले । बाँकेको सञ्चालन गरिएको हो ।-रासस

उत्पादन बढेपछि चकलाबन्दीमा आकर्षित हुँदै किसान

आर्थिक वर्ष २०७५/८० मा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यालय बागलुड अन्तर्गत रु ५० लाख लगानी तथा स्थानीय फार्म, कृषि समूह तथा सहकारीमार्फत चार सय ५४ रोपनी जग्गामा कागती खेती, ओखर खेती किवी खेती, तरकारी खेती र स्याउ खेती थालिएका आयोजनाका प्रमुख वरिष्ठ कृषि अधिकृत सुजित पौडेलले बताए । ‘सुरमा किसान चक्काबन्दीको विषयमा जानकार नभएर कम निवेदन आउँथ्यो, अहिले निवेदन धेरै आउँछ, यो वर्ष २१ फार्म, समूह र सहकारीमा आबद्ध किसानले चक्काबन्दीका लागि निवेदन दिनुभएको थियो, हामीले पाँच वटा फार्मलाई मात्र स्वीकृत गरेर चक्काबन्दीका लागि थालिएको प्रस्तावनाअनुसार काम भइसकेको छ’, उनले भने, ‘एउटै पलटमा एकल बाली लगाउँदा उत्पादन लागत घट्ने, धेरै परिणाममा उत्पादन हुँदा उत्पादनको बजारीकरणमा सहजतालगायतका कारण चक्काबन्दीमा किसान आकर्षित भएका हन ।

बाँझो जरगाको सदुपयोगसंगै उत्पादनमा
वृद्धि भएपछि बागलुङका किसान
चक्कलाबन्दीतर्फ आर्कषित भएका छन् ।
बसाइँसराइका कारण बाँझो जरगा
बढ्दै गएको, एकल खेतीभन्दा सामूहिक
खेतीले उत्पादन बढाउने र एकीकृत
उत्पादनले बजारीकरणमा समेत
सहयोग पु-याउने भएपछि जिल्लाका
किसान चक्कलाबन्दीतर्फ आर्कषित भएका
हन् । बाँझो जरगालाई एउटै 'पलट'
बनाउने, जरगाको खण्डीकरण
रिहाउने र सबै जाति जाति जाति

समूह निसीखोला गाउँपालिका-४ मा
५६ रोपनी बाँझो जग्गामा आठ सय
५० वटा किवीका बिरुवा लगाइएको छ
भने आठ सय ५० थान तै कड्किटको
पोल व्यवस्थापन गरिएको छ ।

उत्त समूहमा २५ जना
किसान आबद्ध रहेका छन् । बाँझो
जग्गालाई सदुपयोग गर्ने प्रधानमन्त्री कृषि
आधुनिकरण परियोजनाको
उद्देश्यअनुसार यहाँका किसान उत्साहित
— भौमि भेडि भौमि भेडे भेडे —

४० रोपनी जग्गामा छ सय कागतीका
बिरुवा लगाउने, तारबार व्यवस्थापन
र सिँचाइको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
चक्लाबन्दी कार्यक्रमअन्तर्गत एउटै
पलटमा ६० देखि सय रोपनी जग्गामा
एकै प्रकारको खेती गर्न आवश्यक
हुन्छ । परियोजनाले चक्लाबन्दीका
लागि सामग्री खरिदमा ५० प्रतिशत र
निर्माण कार्यमा ८५ प्रतिशत अनुदान
दिएर किसानलाई चक्लाबन्दीतर्फ
— भौमि भेडि भौमि भेडे भेडे —

भएर किवी खेती गारारहको गतरा पशुपन्थी युवा कृषक समूहको अध्यक्ष लिला घर्तीले बताए । 'बाँझो जगगा थियो, चकलाबन्दी भनेको जगगा सम्पाउने मात्रै होला भन्ने थियो, एउटै प्लटमा एकै प्रकारको खेती ६० रोपनीभन्दा माथि गरेपछि चकलाबन्दी हुँदो रहेछ', उनले भने, 'परियोजनाको रु आठ लाख ६० हजार र समूहको रु तीन लाख गरी रु ११ लाख ६० हजार लागतमा किवी खेती गरेको छौं भने किवीलाई आवश्यक पोल र तारसमेत अहिलेनै व्यवस्थापन गरिएको छ ।' यस्तै जैमिनी नगरपालिका-३ स्थित छन्त्याल कृषि समूहले दुई सय रोपनी बाँझो जगगामा ओखर खेती गरेको छ । तीस जना किसानको समूह रहेको उक्त समूहमा सिँचाइको समेत व्यवस्था परियोजनामार्फत गरिएको छ । यस्तै ढोरपाटन -९ स्थित नवी गाउँको ८० रोपनी जगगामा एक हजार दुई स्याउका कलमी बिरुद्वा लगाइएको छ । बीस जना किसान आबद्ध रहेको समूहमा

सिंचाइको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
नवी गाउँमा आलु खेतीमा भन्दा स्याउखेतीबाट दोब्बर आम्दानी गर्न सकिने भएकाले किसान स्याउ खेतीमा लागेका हुन् । नवी गाउँमा लगाइएका स्याउ तीन वर्षपछि फलन थालेछ । यस्तै चक्लाबन्दी कार्यक्रममार्फत बागलुड - द गडेलबोटमा गडेलबोट कृषि तथा पशुपालन समूहअन्तर्गत एकीकृत तरकारी खेतीका लागि ३५ वटा अस्थायी र तीन वटा स्थायी प्लाप्टिक टर्नेल स्थापना गरिएको छ भने ७० रोपनी जग्गामा व्यावसायिक तरकारी खेतीका लागि ४० घरलाई समावेश गरिएको छ । बागलुड जिल्लाको काठेखोला गाउँपालिका-५ स्थित गैरीखेत कृषक समूहमा चक्लाबन्दी कार्यक्रमअन्तर्गत चक्लाबन्दी कार्यक्रममा समावेश हुनका लागि फार्मको ६० रोपनी र समूहको सय रोपनी जग्गाभन्दा माथि हुन आवश्यक छ । चक्लाबन्दी जग्गामा सजिलै यन्त्र उपकरण लैजान सकिने, पानीको निकास हुने, पहिरो नजाने तथा उत्पादनमा समेत वृद्धि हुने र उत्पादन लागत घट्ने भएकाले जग्गा चक्लाबन्दीमा किसानको आर्कषण बढेको जिल्ला कृषि सहकारी सैका अध्यक्ष नरबहादुर थापाले बताए । चक्लाबन्दी भन्दैमा डोजर लगाएर जग्गा सम्याउने मात्रै नभएर जग्गाको खण्डीकरण मिलाउने र अन्तबाहेकको एकल बाली लगाउनेलाई समेत चक्लाबन्दीका रूपमा लिइन्छ ।

